

Рибаків Тетяна Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки
Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

e-mail: taryb@ukr.net

ORCID: 0000-0003-2057-9550

Researcher ID: R-7457-2017

ДАННЫЕ ОБ АВТОРАХ

Кузнецова Татьяна Викторовна, кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры финансов, учета и налогообложения Университета Григория Сковороды в Переяславе.

e-mail: vottaktvk@gmail.com

Рыбакова Татьяна Александровна, кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры экономики Университета Григория Сковороды в Переяславе.

e-mail: taryb@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHORS

Kuznetsova Tetiana, Ph.D. in Economics, Associate Professor in the Department of Finance, Accounting and Taxation, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav.

e-mail: vottaktvk@gmail.com

Rybakova Tetiana, Ph.D. in Economics, Associate Professor in the Department of Economics, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav.

e-mail: taryb@ukr.net

УДК 378.14

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2022-52-19-22>

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Почтарьов С. О.

Предмет дослідження: формування професійної комунікативної компетентності у підготовці педагога професійного навчання у закладах вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

Метою статті є формування знань не лише на знання та технології, але й динамічно розвиватись у відповідності до потреб та вимог часу, що стосується як здобувачів, так і педагогів. Відтак, ґрунтуючись на нових інформаційних технологіях, вища освіта повинна набувати випереджальний характер з оновлення навчальної інформації і навчально-методичних матеріалів.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані у діяльності закладів вищої освіти для підвищення ефективності формування комунікативної компетентності у підготовці педагогів професійного навчання з товарознавства в умовах дистанційного навчання.

Результати і висновки роботи. На основі проведеного дослідження розкрито підходи у покращенні комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

Ключові слова: педагог професійного навчання, комунікація, комунікативна компетентність, інформаційно-комунікативна компетентність, педагогічні уміння, дистанційне навчання, методи навчання.

ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

Почтарев С. А.

Предмет исследования: формирование профессиональной коммуникативной компетентности в подготовке педагога профессионального обучения в заведениях высшего образования в условиях дистанционного обучения.

Целью статьи является формирование знаний не только на знаниях и технологии, но и динамично развиваться в соответствии с потребностями и требованиями времени, что касается как соискателей, так и педагогов. Следовательно, основываясь на новых информационных технологиях, высшее образование должно приобретать опережающий характер по обновлению учебной информации и учебно-методических материалов.

Область применения результатов. Результаты исследования могут быть использованы в деятельности высшего образования для повышения эффективности формирования коммуникативной компетентности в подготовке педагогов профессионального обучения по товароведению в условиях дистанционного обучения.

Результаты и выводы работы. На основе проведенного исследования раскрыты подходы в улучшении коммуникативной компетентности соискателей высшего образования в условиях дистанционного обучения.

Ключевые слова: педагог профессионального обучения, коммуникация, коммуникативная компетентность, информационно-коммуникативная компетентность, педагогические умения, дистанционное обучение, методы обучения.

FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THE CONDITIONS OF DISTANCE LEARNING

Pochtarev Sergey

The Subject of research: the formation of professional communicative competence in the training of teachers of vocational training in higher education institutions in terms of distance learning.

The purpose of the study is to form knowledge not only on knowledge and technology, but also to develop dynamically in accordance with the needs and requirements of the time, for both applicants and teachers. Therefore, based on new information technologies, higher education should be ahead of schedule in updating educational information and teaching materials.

The field of application of results. The results of the study can be used in the activities of higher education to increase the effectiveness of the formation of communicative competence in the training of teachers of vocational training in commodity science in the context of distance learning.

The results of the research and conclusions. On the basis of the conducted research the approaches in improvement of communicative competence of applicants of higher education in the conditions of distance learning are revealed.

Key words: teacher of professional training, communication, communicative competence, information and communicative competence, pedagogical skills, distance learning, teaching methods.

JEL Classification: O15, J31, I20

Постановка проблеми. Пандемія COVID-19 призвела до удосконалення дистанційної форми навчання і переорієнтувала навчальний процес в інформаційно-комунікативне середовище.

В умовах формування інноваційної комунікативної професійної освіти, запровадження нових інформаційних технологій – це крок у системі удосконалення процесу навчання у закладах вищої освіти (ЗВО).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині помітно зросла кількість досліджень, предметом яких стало використання комунікативних технологій у навчальному процесі. Цій темі в Україні присвячені дослідження таких науковців, як В. Ю. Бикова, Я. В. Булахова, О. М. Бондаренко, В. Ф. Заболотного, Г. О. Козлакова, О. А. Міщенко, О. П. Пінчук, О. В. Шестопала та інших.

Метою статті є виявлення основних аспектів і напрямів використання інформаційно-комунікативних технологій в освіті.

Виклад основного матеріалу. Комунікативна компетентність – це повний набір комунікативних та організаційних навичок, що включає самовираження, здатність аргументувати власну точку зору та вміння ставити запитання – найвищий рівень комунікативної компетентності; емпатія (здатність розуміти внутрішній світ), інших), самоконтроль, вербальна та невербальна культура спілкування – показники рівня міжособистісної взаємодії.

Зміна, яка зараз відбувається в контексті дистанційного навчання, є викликом не лише для здобувачів закладів вищої освіти, а й для тих, хто їх навчає. Науково-педагогічним працівникам потрібен значний час для підвищення кваліфікації, оволодіння новими методами, технологіями навчання та впровадженням їх у навчальний процес, забезпечення системної та ефективної інтерактивності навчального процесу.

Дистанційне навчання вимагає більше часу, ніж очне навчання, що повинно на державному рівні сприяти мотивації науково-педагогічних працівників та модифікації їх навчального часу. Специфічні характеристики дистанційного навчання, особливо об'єктивність спілкування, тривале перебування перед монітором і занурення у віртуальне середовище, вимагають від здобувача і педагога самотивації до власного самонавчання та самодисципліни.

Відсутність цих якостей веде до зниження рівня результативності навчання: відсутність спілкування чи психологічної підтримки учасників освітнього процесу приводить до зниження сприйняття інформації.

Завданням дистанційного навчання є забезпечення об'єктивності оцінювання навчальних досягнень у закладах вищої освіти та надійної атестації здобувачів, особливо під час іспитів та атестації у закладах вищої освіти. Ризики дистанційного навчання також пов'язані з технічними проблемами, включаючи апаратне та програмне забезпечення – наявність комп'ютерів та доступ до Інтернету (особливо у віддалених районах для здобувачів).

На думку експертів, запровадження інформаційних технологій може підвищити ефективність навчання. З огляду на це, зростає потреба у використанні інформаційних технологій, метою яких є підвищення інтересу, зацікавленості до навчання, розвиток стійких навичок самоосвіти, культури, спілкування в глобальному інформаційному просторі.

Під час дистанційного навчання широко використовуються різноманітні засоби навчання (мультимедійні, технічні засоби навчання, аудіо-візуальні матеріали, електронні підручники, електронні довідники та енциклопедії, презентації, програми перевірки знань (тестових) тощо).

Останнім часом особливої популярності набули віртуальні лабораторії, які використовуються викладачами з технічних предметів на деяких практичних чи лабораторних заняттях. Вони спонукають учасників навчального процесу експериментувати та насолоджуватися отриманими результатами, підвищуючи інтерес до вивчення товарознавчих дисциплін.

Інформатизація освіти спрямована не лише на формування носія знань, а насамперед, на особистість, яка вміє застосовувати набуті знання і вміння, працювати з інформаційними ресурсами для успішної діяльності у будь-якій сфері суспільного життя, власне – для інноваційного розвитку суспільства. Зауважимо, що рівень інноваційного розвитку суспільства безпосередньо залежить від рівня інформатизації освіти, оскільки інформатизація суспільства – це процес виховання та формування кожного окремого індивіда нового

Впровадження в навчальний процес новітніх інформаційно-комунікаційних технологій прискорить реалізацію інформатизації закладів вищої освіти. Нині особливості цього процесу можна вивчити з досвіду інших країн, таких як США, Південна Корея, Великобританія, Фінляндія, Естонія, Ірландія, Болгарія, Німеччина, Швейцарія тощо. Цей досвід дав сучасним науковцям чітке уявлення про точність побудови системи інформатизації закладів вищої освіти шляхом впровадження ІКТ у навчальний процес. Забезпечення технічними ресурсами науково-педагогічних працівників, і здобувачів накладає на них та заклади вищої освіти певні фінансові витрати та вимагає модернізації веб-сайту, створення нових підходів в організації роботи в особистих кабінетах здобувачів вищих навчальних закладів, щоб вони могли отримувати необхідну інформацію.

Для покращення роботи бажано проконсультуватися з науково-педагогічними працівниками, викладачами та адміністраторами веб-сайтів. Будь-які зміни, особливо пов'язані з екстремальними ситуаціями, можуть викликати стрес. Але це лише привід рости, а не зупинятися. Необхідно продовжувати шукати нові можливості та користуватися ситуацією для розробки нових способів організації навчального процесу та впровадження нових ідей і прийомів навчання для підвищення професійної компетентності.

Викладачі педагогічних і товарознавчих дисциплін Університету Григорія Сковороди в Переяславі прикладають багато зусиль у підготовці компетентних педагогів професійного навчання з товарознавства, застосовуючи при цьому різні методи і технології навчання.

Формування професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання з товарознавства в напрямку інформаційно-комунікаційних технологій поглиблюється і закріплюється під час лекційних, практичних занять та проходження практики. Під час роботи використовуються різні платформи та сервіси: платформа Moodle, Microsoft Teams, Zoom, Google Classroom, Cisco Web EX, Google Handouts, Google Meet, електронні пошти. Цифрові інструменти для інтерактивного контенту: онлайн дошки Padlet і Jamboard, Trello, Flamingo Whiteboard, Linoit, Canva.

Висновки. Варто продовжувати шукати нові можливості та використовувати ситуацію для розробки нових підходів до організації освітнього процесу та втілення нових ідей і технологій навчання з ціллю удосконалення професійної компетентності.

Список використаних джерел

1. Величко В. Є. *Теоретико-методичні засади застосування вільного програмного забезпечення у підготовці майбутніх учителів математики, фізики та інформатики* : монографія. Слов'янськ : Підприємство Маторін Б. І., 2017. 259 с.
2. Мельникова О. В. Основні напрями просування освітніх послуг українськими ВНЗ у мережі Інтернет. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. 2015. Вип. 15. С. 25–35.
3. Співаковський О. В., Щедролосьєв Д. Є., Федорова Я. Б. та ін. *Управління ІТ вищих навчальних закладів: як інформаційні технології допомагають зробити управління ефективним*. Херсон : Айлант. 2010. 355 с.
4. Співаковський О. В., Львов М. С., Кравцов Г. М. та ін. *Педагогічні технології та педагогічно-орієнтовані програмні системи: предметно-орієнтований підхід. Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2002. №2 (20). С. 17-21.
5. Тихонов О. М. *Інформаційні технології та телекомунікації в освіті і науці (IT & T ES'2007): Матеріали міжнародної наукової конференції, ФДМ ДНДІ ІТТ «Інформіка»*. М.: ЕГРІ, 2007. 222 с.

References

1. Velychko V. E. (2017). *Teoretyko-metodychni zasady zastosuvannya vil'nogo programnogo zabezpechennya u pidgotovci majbutnix uchyteliv matematyky, fizyky ta informatyky* [Theoretical and methodological principles of free software in the training of future teachers of mathematics, physics and informatics]: a monograph. Slovyansk: Entrepreneur Matorin B.I., 259 p.
2. Melnikova O. V. (2015). *Osnovni napryamy prosuvannya osvithnix poslug ukrayins'ky'my' VNZ u merezhi Internet* [The main directions of promotion of educational services by Ukrainian universities on the Internet]. Collection of scientific works of Kharkiv National Pedagogical University named after GS Frying pans. Vip. 15. pp. 25–35.
3. Spivakovskiy O. V., Shhedrolos'yev D. Ye., Fedorova Ya. B. ta in. (2010). *Upravlinnya IT vy'shyx navchal'nyx zakladiv: yak informacijni tehnologiyi dopomagayut' zroby'ty upravlinnya efektyvny'm* [Management of IT higher educational institutions: how information technologies help to make management effective]. Kherson: Island. 355 p.
4. Spivakovskiy O. V., L'vov M. S., Kravczov G. M. ta in. (2002). *Pedagogichni tehnologiyi ta pedagogichno-oriyentovani programni sy'stemy' : predmetno-oriyentovanyj pidxid* [Pedagogical technologies and pedagogically-oriented software systems: subject-oriented approach]. Computer in school and family, 2 (20). 17-21.

5. Tikhonov O. M. (2007). *Informacijni tehnologiyi ta telekomunikaciyi v osviti i nauci (IT & T ES'2007) [Information Technologies and Telecommunications in Education and Science (IT & T ES'2007)]*: Proceedings of the International Scientific Conference, SPF DNDI ITT «Informatika». M.: EGRI, 222 p.

ДАНІ ПРО АВТОРА

Почтарьов Сергій Олександрович, к.ю.н., доцент кафедри професійної освіти, Університет Григорія Сковороди в Переяславі
вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, Київська область, 08401,
e-mail: kvota.kvota@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0001-8504-8182>

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Почтарев Сергей Александрович, к.ю.н., доцент кафедры профессионального образования, Университет Григория Сковороды в Переяславе
ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав, 08401, Украина
e-mail: kvota.kvota@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHOR

Pochtarev Sergey, Ph.D., Associate Professor of Vocational Education Department, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav
Str. Sukhomlinsky 30, Pereyaslav, 08401, Ukraine
e-mail: kvota.kvota@gmail.com

УДК 378.147 : 338.46-051

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2022-52-22-28>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ ДО ДІАЛОГОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Танана С. М.

Предметом дослідження є організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх фахівців сфери обслуговування у професійній діяльності.

Мета статті полягає у визначенні організаційно-педагогічних умов, що сприяють формуванню готовності майбутніх фахівців сфери обслуговування до діалогової комунікації у професійній діяльності.

Методи дослідження. У статті застосовано сукупність наукових методів і підходів: системний, структурний, порівняльний, факторний, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження.

Результати роботи. Спілкування є важливим соціально-психологічним аспектом будь-якої діяльності, оскільки саме у цьому процесі виявляється справжня сутність людини. Виявлено, що готовність до діалогової комунікації виступає інтегративною якістю особистості професіонала (фахівця сфери обслуговування), яка полягає в активному формуванні необхідних теоретичних знань, практичних умінь і навичок, забезпечує результативність формування даної комунікації. У структурі готовності майбутнього фахівця сфери обслуговування виділено мотиваційний (позитивне ставлення й інтерес до професійного спілкування), когнітивний (теоретичні знання про сутність і особливості ділової комунікації), комунікативний (володіння фахівцем комунікативною компетенцією, яка передбачає комунікативні, лінгвістичні, професійні уміння) компоненти, що слугували підґрунтям для визначення критеріїв, показників, рівнів сформованості готовності в майбутніх фахівців сфери обслуговування.

Галузь застосування результатів. Отримані результати створюють теоретичне підґрунтя для активізації практичного навчання ділової комунікації майбутніх фахівців сфери обслуговування.

Висновки. Висвітлені організаційно-педагогічні умови є достатніми і здатні забезпечити успішне формування готовності майбутніх фахівців сфери обслуговування до діалогової комунікації у професійній діяльності. Задля підвищення рівня мовної та професійної культури, майбутнім фахівцям сфери обслуговування варто постійно працювати над собою, свідомо і відповідально ставитися до своєї професійно-мовленнєвої діяльності, яка має соціальне значення. Поєднання різних видів діяльності майбутнього фахівця сфери обслуговування полягає в інтеграції таких видів діяльності, як навчально-мовленнєва, комунікативна і туристична, які взаємодоповнюють, взаємопідсилюють, взаємопронизують одна одну і таким чином створюють умови для формування готовності до діалогової комунікації.

Ключові слова: педагогічні умови, мотивація, інтеграція, майбутні фахівці сфери обслуговування, моделювання, мовна особистість, діалогова комунікація.